

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

Kontinuasjonseksemten

2111 og 2119 GRAMMATIKK OG PRAGMATIKK

18.12.2014

Tid:	5 timer
Målform:	Nynorsk
Sidetal:	5 (inkludert denne)
Hjelpemiddel:	Ingen
Merknadar:	Oppgåvesettet består av to delar: A, som tel 2/3, og B, som tel 1/3. Alle spørsmål under oppgåve A må svarast på. I oppgåve B vel du eitt spørsmål under kvar deloppgåve. Du må få ståkarakter på oppgåve A og på begge deloppgåvene under B for å få ståkarakter på sluttprøva.
Vedlegg:	2 tekstar: Vedlegg 1: Dagen er den samme uten; Vedlegg 2: Det handler om dyreverd

OPPGÅVE A – grammatikk (tel 2/3)

Du skal svare på alle spørsmåla under både syntaks og morfologi

Syntaks:

- a) Analyser begge dei to setningane ved hjelp av både setningsskjema-analyse og form og funksjons-analyse (treanalyse).

Læraren påsto at elevane ville ha lekser i helga.

Når katten er borte, dansar musene på bordet.

- b) Forklar kva ein leddsetning er, og gje ei kort oversikt over dei ulike leddsetningstypene.

Morfologi:

- a) Forklar kva me meiner med bøyning, avleiring og samansetting. Finn døme i den vedlagte teksten *Det handler om dyreverd*.
- b) Definer ordklassa *adjektiv* semantisk, morfologisk og syntaktisk og forklar kva som kjenneteiknar semantiske, morfologiske og syntaktiske definisjonar.

OPPGAVE B (tel 1/3)

Svar på eitt spørsmål under kvar av dei to deloppgåvene

Deloppgåve 1 – pragmatikk

Anten

- Påstand, spørsmål og oppmoding er døme på ulike språkhandlingar. Gjer kort greie for kva som kjenneteiknar nokre ulike språkhandlingar. Kva for språkhandlingar finn du i den vedlagte teksten, *Dagen er den samme uten*, og kva for språkhandling meiner du er overordna?

Vedlegget er kopi av ei heilsides annonse i A-magasinet den 12. desember 2014.

eller

- Gje ei kort argumentasjonsanalyse av den vedlagte teksten (Vedlegg 2: Det handler om dyreverd), der du presenterer dei viktigaste påstandane, argumenta og argumentskjema avsendaren brukar. Vis deretter korleis avsendaren bygger opp sitt truverde i teksten, og drøft om han appellerer til kjenslene til mottakarane eller ikkje.

Du treng ikkje vurdere argumentasjonen!

Deloppgave 2 – norsk som andrespråk

Anten

- Språktyper**

Språka i verda kan klassifiserast genetisk og typologisk. Kva inneber det? Korleis kan ein klassifisere norsk språk i denne samanhengen?

eller

- Språkinnlæring**

Kva for språklege problem kan ein oppleve hos dei som skal lære norsk som andrespråk?

DAGEN ER DEN SAMME UTEN

JA, VI HAR HØRT DET FØR. Informasjonssamfunnet er i endring. Med ny teknologi slipper alle til. Tenåringsbloggere drar flere leser enn de respekterte avisene. Småbarn går rundt med spionkamera. Alle kan nå alle. I teorien.

Hva gjør bedriften din? Sloss dere om oppmerksomheten, eller frykter dere den?

Det er forståelig hvis du vil dra ned rullegardinens. Å skjerme seg er en naturlig refleks når flomlyset skrus på. Men før du forsegler døren og etablerer flere rutiner for taushetsplikt og informasjonssikkerhet spør vi deg - hvorfor ikke tvert imot?

Hvorfor ikke rigge seg for åpenhet istedenfor hemmelighet? Delta istedenfor å gjemme seg? Bruke egne og andres kanaler for å snakke med samfunnet og kundene? Rett og slett ta ordet og kjenne at det kiler i magen.

Da gjelder det å gjøre seg relevant for de du snakker med. Antenneapparatet må opp.

I Geelmuyden Kiese vet vi at god informasjon gir bedre beslutninger og bedre kommunikasjon. Derfor jobber våre 140 medarbeidere som levende antenner. Ingeniører, økonomer, jurister, forfattere, språkvitere, fotografar, tekstforfattere, samfunnsvitere, designere, psykologer, reklamefolk og filmskapere tar pulsen på samfunnet - slik dere tar pulsen på bransjen og virksomheten. Vi stiller spørsmålene. Svarene må vi finne sammen.

Å stå stille er å stå alene igjen, lengst bak i feltet. Om du ikke tar ordet er en ting sikkert. Dagen blir den samme. I beste fall.

GEEL—
MUYDEN
KIESE
gknordic.com

Det handler om dyreverd

Det var ikke for sent. Heldigvis. Til å forstå. Til virkelig å ta inn over meg hvordan rev og mink lider i fangenskap.

På 30 ganger 90 centimeter, født til et liv uten utløp for naturlige instinkter, står de der. Fanget av oss mennesker. Undergitt pengenes makt og kontroll. Jeg har kjøpt pelsprodukter av rev og mink, brukt dem, vært glad i dem og stolt av dem. Pelskåper, pelsjakker, pelskrager, luer og skjerf. Jeg måtte bli 52 år før jeg skjønte alvoret. Det er ikke bra. Jeg trodde jeg var mer oppvakt.

Men gradvis har jeg maktet å ta inn over meg den virkelighet disse dyrene lever i. Det er ikke et liv. Men de puster, altså er de levende. Og de tvinges til å leve i strid med sine naturlige instinkter fordi vi skal pynte oss.

Og med denne erkjennelsen forstod jeg at jeg ikke bare må slutte å kjøpe pelsprodukter, jeg må slutte å bruke dem også.

NRK Brennpunkts dokumentar om dyrenes levevilkår var brutal. Dyr i fangenskap. Rystende holdninger hos oppdretterne. Overgrep og rutinesvikt. Lovbrudd. En åpenlys vilje til å lure Mattilsynet. Det er selvfølgelig til en viss grad kompliserende at den er laget delvis ved bruk av skjult kamera. Men jeg tror ikke jeg er den eneste som er skeptisk til varslede kontroller, enten det er i pelsnæringen, på restauranter eller i matvarebutikker. Norge er på mange måter bygget på tillit, og med tillit avles naivitet. Og med naivitet utvikles et marked for omgåelse av rutiner og vilje til lovbrudd. Det kan også hende at bildet ikke er representativt. At de fleste pelsdyrbønder ikke har de holdningene som fremkommer i dokumentaren. At de fleste ikke synes det er greit å ydmyke dyrene med jevnlige overgrep. De fleste dyrene har det kanskje bedre enn dem i filmen. Jeg tror ikke det, men det er ikke viktig.

Det er faktisk ikke det sentrale poenget.

Det er ikke lovbruddene, men driften i seg selv, som er bakgrunn for den veterinærfgalige kritikken. Det finnes ikke et eneste regelverk, lov eller forskrift, som kan hindre de problemene som oppstår for rev og mink i bur. Når vi samtidig vet at vi utmerket godt kan klare oss uten disse pelsproduktene, at vi kan holde oss både varme og pynte oss, uten pels, hvorfor skal vi på liv og død tviholde på torturen? tenker jeg.

Dokumentaren Pels gjorde altså inntrykk. Det siste bildet, med en rev som hopper som besatt frem og tilbake i buret sitt, understrekker det groteske i selve næringen.

Jeg klarer ikke å mene at dette er greit. Slik pelsdyrhold er ganske enkelt uverdig. I seg selv. Derfor trenger jeg ikke lange diskusjoner om hvorvidt oppdretterne ble lurt, om de så ting de ikke mente, om det vi så ikke er representativt. Slik holdninger og handlinger som vi så bør føre til anmeldelse, straff og fradømmelse av retten til å drive næring. Norsk pelsdynæring har allerede fått ti lange år til å rydde opp. Uten påfallende bedring. Finnes det andre nærlinger som har fått like romslige fristutsettelser og tilgivelser? Jeg vet ikke. Men jeg vet at i 2013 var omsetningsverdien på norske skinn 500 mill kroner. Og her er vel svaret.

Hva har dyrene å stille opp mot kr 500 millioner? Jeg håper inderlig at Regjering og Storting lytter til folket. 68 prosent ønsker en avvikling av pelsdynæringen basert på et moralsk standpunkt. Og så er det en svært viktig sak til.

Vi - forbrukerne - har faktisk all makt.

Vi kan slutte å kjøpe disse produktene som er basert på lidelser. Jeg ønsker å være et godt menneske. I denne saken betyr det å endre adferd.